

حَمَلُوا بِصَافِرِهِمْ عَلَىٰ أَسْيَافِهِمْ

نشریه الکترونیکی بصائر

ضمیمه شماره: (۱)

موضوع:

سیره و اصول حکمرانی رئیس جمهور شهید

(نگاهی به سیره، شاخصه های رفتاری و الگوی حکمرانی)

سید اساتید

معاونت تبیین و گفت‌وگو

چکیده:

- (۱) رهبر معظم انقلاب شهید آیت الله ریسی را رییس جمهور جامع الاطراف نامیدند که دلایل این موضوع را می توان در مواردی مانند زیست ایشان در یک خانواده از جنس مردم و چشیدن طعم فقر و محرومیت و استمرار این سبک زیستی حتی در دوره ریاست عالی ایشان بر دو قوه اصلی کشور، تلاش بر حرکت بر مشی ولی فقیه زمانه و پرهیز از خودشگفتی، خودبرتربینی و ... ، تلاش برای ارتباط موثر از همه نیروهای حاضر در انقلاب و همه جریان های سیاسی، پرهیز از پیچیدگی و تکبر در مواجهه با مردم به عنوان ولی نعمتان جامعه، خدمت شبانه روزی به محرومین و مستضعفان به عنوان بر هم زنده سناریوی جریان تحریف مبنی بر سیاه نمایی و امیدسوزی از نظام اسلامی و تلاش برای حفظ وحدت و آرامش.
- (۲) موضوع دوم در تحلیل رفتار دولت زنده کردن امید در دل مردم و جامعه بود که رهبر معظم انقلاب در این زمینه می فرمایند « به نظر من مهم ترین توفیق این دولت، زنده کردن امید و اعتماد در مردم است؛ این بزرگ ترین توفیق شما است. مجموع عملکرد دولت چه شخص رئیس جمهور محترم، چه مسئولان در بخش های مختلف ، به مردم این احساس را داد که دولت وسط میدان است، مشغول کار است، دارد تلاش می کند و برای آنها خدمت می کند، می خواهد خدمت رسانی بکند؛ این کار، امید مردم را و اعتماد مردم را تا حدود زیادی احیا کرد.» (بیانات در دیدار با هیئت دولت، ۱۴۰۱/۰۶/۰۸)
- (۳) امام علی (ع) در نامه ۵۳ نهج البلاغه ضوابط مردم داری و شرایط آن را با عباراتی مانند «تَفَرَّغْ لَهُمْ فِيهِ شَخْصَكَ»، «تَجَلِّسْ لَهُمْ مَجْلِسًا عَامًّا فَتَتَوَاضَعُ فِيهِ» و ... برشمرده اند که می تواند نکته و شاخص مهمی برای تبیین مردم سالاری و مردم مداری آیت الله شهید ریسی باشد.
- (۴) پرچمدار شعارهای انقلابی، مسئولیت پذیری، معطل نگذاشتن جامعه و شرطی نکردن معیشت مردم و اقتصاد، رابطه هم افزا میان دولت و سایر اجزای حاکمیت بدون تنش و زدودن رقابت های منفی ، سرعت عمل دولت خدمتگزار و ... از خصوصیات ممتاز آیت الله ریسی و مجموعه تحت امر ایشان بود.
- (۵) آنچه از سیره و خصائل رئیس جمهور گفته و نوشته می شود باید بستری باشد برای الگوسازی جهت رئیس جمهور تراز خصوصا در انتخابات تیرماه. از این جهت نخبگان و خواص جامعه خصوصا جریان انقلابی در تسری این الگو به جامعه نقشی مهم و ذی قیمت دارند.

وقوع سانحه هوایی در منطقه کوهستانی شمال غرب کشور و شهادت آیت الله ریسی و همراهانش ملت ایران را دغدغه رییس جمهور مردمی و با کفایت، وزیر خارجه مجاهد و فعال، امام جمعه محبوب و معتبر تبریز، استاندار انقلابی و متدین آذربایجان شرقی و دیگر همراهانشان کرد. هرچند این حادثه تلخ و ناگوار بود اما بار دیگر بوی شهادت در کشور شهیدپرور ایران طنین افکند و موج اتحاد و همدلی را بر محور ارزشهای انقلاب شکل داد. این واقعه بار دیگر به جهان نشان داد که ملت ایران برای خدمتگزاری که جهادگونه و انقلابی وار برای حل مشکلات مردم از تمام وجود مایه می گذارد، سنگ تمام می گذارند. لذا رهبر حکیم انقلاب اسلامی فرمودند: «ملت ما الحمدلله ملت ایستاده و بیداری است و اعتماد و توکل ما نیز به خدای متعال زیاد است و ان شاءالله ملت ایران از این حادثه سود خواهد برد.» یک منفعت آن، تبلور همین اتحاد و همدلی است. اما منفعت حقیقی آنجاست که مولفه های توفیق رییس جمهور شهید سرلوحه ای برای دولت های آینده قرار گیرد. در حقیقت ملت ایران عزادار رییس جمهوری شدند که ویژگی های او معرفی مکتب حکمرانی در نظام ولایی، آن هم در منصب یک رییس جمهور طراز انقلاب است. از این رو در این نگاره بر آنیم با تکیه بر منویات مقام معظم رهبری و توفیقاتی که رییس جمهور شهید در این مدت کوتاه به دست آورد؛ مکتب رییس جمهور طراز را به عنوان یک ملاک و معیار معرفی کنیم چرا که این مکتب می تواند شاخصه انتخاب رییس جمهور اصلح در دوره های بعدی را در پیش روی همگان قرار دهد.

۱. رییس جمهور «جامع الاطراف»

رئیس جمهور یکی از مؤثرترین، و در دستگاہ اجرایی مؤثرترین عنصر برای حل مسائل کشور است. در میان مسؤولان کشور، هیچ مسئولی به قدر رئیس جمهور در قانون اساسی ما امکانات و تواناییها و عرصه ی عظیم خدمتگزاری ندارد. از این رو می طلبد شخصیتی در این جایگاه قرار گیرد که از جهات گوناگون ممتاز بوده و برتری او در حوزه های مختلف برای کشور راهگشا باشد.

۱-۱ نگاهی به معنای عبارت «جامع الاطراف»

عبارت بی نظیری که مقام معظم رهبری در دیدار امیر قطر اظهار داشتند و رییس جمهور فقید را «جامع الاطراف» معرفی کردند، وسعت معنایی گسترده ای دارد که ایشان راجع به هیچ یک از مقامات سیاسی کشور چنین عبارتی را به کار نبرده اند. جامع الاطراف در فرهنگ لغت به معنای آن چیزی است که در آن رعایت جوانب مختلف شده باشد به طوری که در هیچ قسمتی دچار سستی و اهمال نشده باشد. این لقب بیشتر به دانشمندان دوره های قدیم نسبت داده می شد که در واقع می خواستند همه فن حریف بودن، جامع معقول و منقول بودن آن را بیان کنند. اگر به ویژگی های مبرز رییس جمهور شهید بنگریم از جمله ولایتمداری، اخلاق، اهل علم بودن، کاردان بودن، مدیر بودن و... اشاره به ابعاد مختلفی دارد که در واقع ترجمان جامع الاطراف بودن رییس جمهور فقید است.

۱-۲ چرایی «جامع الاطراف» بودن رییس جمهور شهید

اگر بخواهیم با مرور سیره و مشی رییس جمهور شهید آیت الله رئیسی به علل جامع الاطراف بودن ایشان اشاره ای کنیم می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- ۱) زیست ایشان در یک خانواده از جنس مردم و چشیدن طعم فقر و محرومیت و استمرار این سبک زیستی حتی در دوره ریاست عالی ایشان بر دو قوه اصلی کشور.
- ۲) تلاش بر حرکت بر مشی ولی فقیه زمانه و پرهیز از خودشگفتی، خودبرتربینی و ... که آفات مسئولیت های کلان محسوب می شود.
- ۳) تلاش برای ارتباط موثر از همه نیروهای حاضر در انقلاب و همه جریان های سیاسی که نمودی از آن را در صحبت های مسئولین و شخصیت ها مهم جریان های سیاسی مختلف شاهد بودیم.
- ۴) پرهیز از پیچیدگی و تکبر در مواجهه با مردم به عنوان ولی نعمتان جامعه.
- ۵) خدمت شبانه روزی به محرومین و مستضعفان به عنوان بر هم زننده سناریوی جریان تحریف مبنی بر سیاه نمایی و امیدسوزی از نظام اسلامی.
- ۶) تلاش برای حفظ وحدت و آرامش؛ چنانکه رئیس جمهور و دولت محل تزریق آرامش به کشور و تلاش برای حل مشکلات مردم باشد و نه به عنوان یک ضلع از تنش ها و کشمکش های سیاسی تعریف گردد.
- ۷) لذا ویژگی جامع الاطراف بودن، طراز یک رییس جمهور انقلابی را به خوبی معرفی کرده و جایگاه یک رییس جمهور را به ما می شناساند.

۲. زنده کردن امید و اعتماد در مردم

۲-۱ اهمیت امید در جامعه

موتور پیشران حرکت یک ملت، امید و دوری از یاس است؛ چنانچه در آیه ۸۷ سوره یوسف به سه اصل مهم پیرامون امید اشاره می کند:

۲-۱-۱- امید عنصر محرک برای تلاش و کوشش است و کمک می کند تا موانع از سر راه برداشته و مشکلات حل گردد.

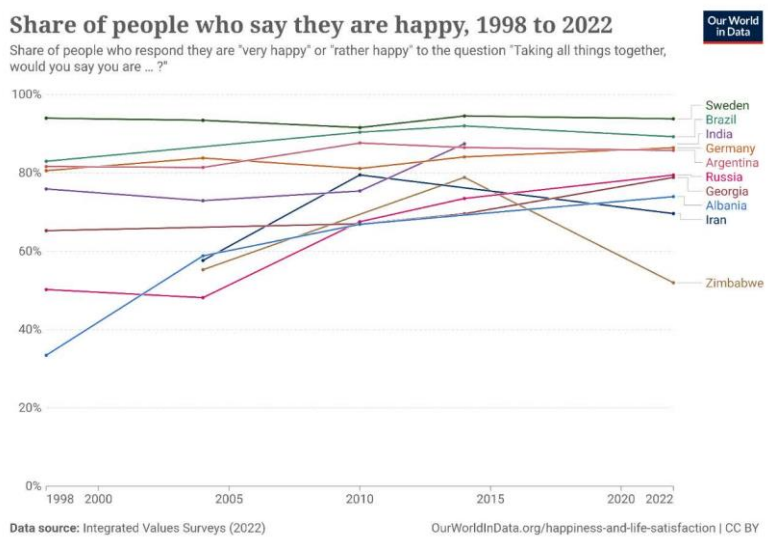
۲-۱-۲- عنصر دوم بر گرفته از این آیه که قابل تسری بر چهره ای مانند حضرت آیت الله رئیسی نیز بود این است که به تعبیر حجت الاسلام قرائتی براساس عبارت « لَا تَيَاسُوا أُولِيَاءِ خِذَا، هُمْ خُودَ مَأْيُوسٍ نَمِي شُونَد هَمْ دِيْگَرَان رَا اَز يَاس بَاز مِي دَارَنَد.»

۲-۱-۳- این امید آفرینی و تلاش برای امیدزایی این است که افراد عالم و فاضلی مانند آیت الله شهید رئیسی می دانند که براساس نص الهی « يَاس، نَشَانَه ي كُفْر اِسْت. لَا يَيَاسُ... اِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ زِيْرَا مَأْيُوس شَدَه، دَر دَرُون خُود مِي گُويَد: قَدْرَت خُدا تَمَام شَدَه اِسْت.»

از این رو رهبر انقلاب ایمان و امید را به عنوان نرم افزار تحول و پیشرفت عنوان می کنند و تاکید کردند که برخی جریانات در داخل و خارج برنامه ریزی می کنند که مردم را ناامید کنند. ایشان در بیانات دیگر ناامید کردن مردم را، ایران ستیزی عنوان کردند.

۲-۲ بررسی آماری امید و نشاط در جامعه

تلاش بدخواهان آنگاه که در کنار مولفه هایی دیگر از جمله موج تلاش برای حل مشکلات مردم، خدمات رسانی، امنیت اجتماعی و روانی و... قرار بگیرد، نمی تواند تاثیر چشمگیری داشته باشد اما اگر این تلاشها در کنار شرایطی همچون رکود اقتصادی و التهابات اجتماعی قرار گیرد اثر خود را خواهد گذاشت. آمارهای جهانی حاکی از آن است که میزان «خوشحالی» در مردم، در مقطع خاصی شیب نزولی به خود گرفت. به گزارش "ourworldindata" نظرسنجی ارزش های یکپارچه از جامعه آماری خود در ایران این سوال را می پرسد که: «با در نظر گرفتن همه چیز، آیا می گوئید خیلی خوشحال هستید؟ نسبتاً خوشحال هستید؟ خیلی خوشحال نیستید؟، یا اصلاً خوشحال نیستید؟» نهایتاً نمودار زیر در بازه سالهای ۲۰۰۵ تا ۲۰۲۲ را به صورت زیر ارائه می دهد:

بر اساس این آمارها، آمار خوشحالی در ایران، وضعیت نگران کننده ای را اعلام می کند. در بررسی این مسئله نمی توان تاثیر دولت ها را نادیده گرفت. در دولت سیزدهم اقداماتی انجام گرفت که امید آفرین بود. کلید واژه ای که توجه همه را جلب کرد این عبارت رهبر حکیم انقلاب بود که فرمودند: «به قله ها نزدیک شده ایم، امروز روز خسته شدن و ناامیدی نیست» ایشان در بیانات دیگر نیز فرمودند: «به نظر من مهم ترین توفیق این دولت، زنده کردن امید و اعتماد در مردم است؛ این بزرگ ترین توفیق شما است. مجموع عملکرد دولت چه شخص رئیس جمهور محترم، چه مسئولان در بخش های مختلف، به مردم این احساس را داد که دولت وسط میدان است، مشغول کار است، دارد تلاش می کند و برای آنها خدمت می کند، می خواهد خدمت رسانی بکند؛ این کار، امید مردم را و اعتماد مردم را تا حدود زیادی احیا کرد.» (بیانات در دیدار با هیئت دولت، ۱۴۰۱/۰۶/۰۸)

برای بررسی آماری این مسئله می توان به شاخص «درصد جمعیتی که با کمتر از دو دلار در روز زندگی می کنند» اشاره کرد که در واقع برای مقایسه استاندارد زندگی در کشورها استفاده می گردد.

درصد جمعیتی که با کمتر از دو دلار در روز زندگی می کنند (1401-1384)

سرد	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	1400	1401
کل کشور	0/76	0/61	0/87	0/88	0/94	0/68	0/30	0/08	0/12	0/26	0/25	0/27	0/27	0/51	0/49	0/79	0/72	0/41

آمارها حاکی از آن است که میزان این شاخص در سال اول دولت سیزدهم کاهش یافته است لذا خود این امر حاکی از سیر صعودی برای رسیدن به حد استاندارد زندگی است که می تواند بر نشاط و امید جامعه و همچنین توانمندسازی جامعه موثر باشد. البته باید خاطر نشان کرد که رهبر انقلاب مدال امیدآفرینی را پیشتر به حجت الاسلام رئیسی اهدا کرده بودند چنانچه در دیدار با رئیس و مسئولان قوه قضائیه در تیر ماه ۱۴۰۰ فرمودند: «حرکت جناب آقای رئیسی در قوه قضائیه مصداق همان چیزی بود که ما همیشه تکرار میکنیم یعنی «حرکت جهادی»؛ حرکت جهادی، یعنی جدی، شبانه روزی، پرتلاش، پُرانگیزه؛ یک حرکت این جوری بود، بحمدالله آثار خوبی هم داشت و مهم ترین اثر این حرکت همین بود که امید مردم به قوه قضائیه را زنده کرد.»

با توجه به آنچه گفته شد یکی از مولفه های مکتب رییس جمهور امیدآفرینی است. مولفه ای که جامعه ایرانی به آن نیاز دارد. مسئولی که نتواند امیدآفرینی کند، در طراز انقلاب نیست و نمی تواند رهرو آن شهید خدمتگزار باشد.

۳. ارتباط با مردم

۳-۱ مردمی بودن در نامه ۵۳ نهج البلاغه

اسلام، یک مسئول طراز را مسئولی می داند که ارتباط مستمر و موثری با مردم داشته باشد. چنانکه امام علی (ع) در نامه ۵۳ نهج البلاغه به مالک اشتر می نویسد:

« وَاجْعَلْ لِدَوَى الْحَاجَاتِ مِنْكَ قِسْمًا تُفَرِّغُ لَهُمْ فِيهِ شَخْصَكَ وَتَجْلِسُ لَهُمْ مَجْلِسًا عَامًا فَتَتَوَاضَعُ فِيهِ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَكَ وَتُقْعَدَ عَنْهُمْ جُنْدَكَ وَأَعْوَانَكَ مِنْ أَخْرَاسِكَ وَشُرَطِكَ حَتَّى يُكَلِّمَكَ مُتَكَلِّمُهُمْ غَيْرَ مُتَتَعِّعٍ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) يَقُولُ فِي غَيْرِ مَوْطِنٍ: لَنْ تُقَدَّسَ أُمَّةٌ لَا يُؤْخَذُ لِلضَّعِيفِ فِيهَا حَقُّهُ مِنَ الْقَوَى غَيْرَ مُتَتَعِّعٍ »

ترجمه: «برای ارباب رجوع وقتی مقرر کن که شخصاً به نیازهای آنها رسیدگی کنی؛ در یک مجلس عمومی و همگانی که برای آنها تشکیل می دهی بنشین، و برای خداوندی که تو را آفریده است تواضع کن [درها را بگشا] و مأموران و محافظان و لشکریان را از اطراف خود دور کن، تا هر کس می خواهد سخنی بگوید بدون ترس و لکنت زبان حرف های خود را با تو در میان نهد؛ چرا که من این سخن را بارها از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) شنیدم که می فرمود: ملتیی که حق ضعیفان را از زورمندان با صراحت نگیرد هرگز پاک و پاکیزه نمی شود.»

اساساً مسئولی که خود را از مردم نداند و بین مردم نباشد نمی تواند به خوبی درد و دغدغه آن ها را به طور ملموس احساس کند. بر این اساس است که امامین انقلاب مشی خود را بر مردم داری بنا نهاده و به مناسبت های مختلف در بین مردم حاضر شده و از نزدیک با آنها ارتباط برقرار می کنند چنانکه در زلزله سرپل ذهاب رهبر عظیم الشان انقلاب، خود از نزدیک مشکلات زلزله زدگان را دیدند و با آنها صحبت کردند. این شیوه حکمرانی اسلامی است و مسئولی که این مشی را در پیش گیرد در طراز انقلاب خواهد بود. اگر در سیره آیت الله شهید رئیسی جستجویی نماییم می توان مصادیقی عینی برای نامه ۵۳ نهج البلاغه یافت:

۳-۲-۱ «تُفَرِّغُ لَهُمْ فِيهِ شَخْصَكَ»

امام علی (ع) در این نامه به مالک اشتر می نویسد که «ای مالک برای آنانکه حاجتی دارند وقتی مقرر کن و شخصاً به امور آنها رسیدگی کن» این شیوه حکمرانی برکات مختلفی دارد؛ اولاً شخص مسئول از نزدیک و از زبان خود مردم در

جریان مشکلات قرار می گیرد؛ ثانیاً مردم احساس اطمینان قلبی پیدا می کنند که مسئول بلندپایه ای وجود دارد که حرف آنها را بشنود. در حقیقت یکی از رموز موفقیت جمهوری اسلامی ایران، خصوصاً در دهه شصت وجود همین ارتباط قلبی و رابطه صمیمی دولت و ملت بوده است. مولفه ای که دشمن آن را هدف گرفته و تلاش می کند رابطه دولت و ملت را، رابطه منفی معرفی کند. تلاش های خالصانه شهید آیت الله رئیسی، این رابطه را به شکل ملموسی تقویت کرد. وقتی رئیس جمهور شخصا وارد منطقه سیل زده می شود، وقتی مردمی که در اثر حمله سایبری به پمپ بنزین دچار مشکل شده اند اما رئیس جمهور را در میان خود می بینند، وقتی در حادثه اندوهناک متروپل شخصا رئیس جمهور حاضر می شود و دستورات لازم را می دهد همه اینها مویدی بر عملیاتی کردن این ویژگی نظام حکمرانی ولایی در مسلک رفتاری آیت الله شهید رئیسی بوده است.

۲-۲-۳ «تَجْلِسُ لَهُمْ مَجْلِسًا عَامًّا فَتَوَاضَعُ فِيهِ»

در ادامه تبیین شاکیه نظام حکمرانی ولایی، حضرت علی (ع) به مالک می فرماید: «در یک مجلس عمومی و همگانی که برای آنها تشکیل می دهی بنشین، و برای خداوندی که تو را آفریده است تواضع کن [درها را بگشا] و مأموران و محافظان و لشکریان را از اطراف خود دور کن، تا هر کس می خواهد سخنی بگوید بدون ترس و لکنت زبان حرف های خود را با تو در میان نهد.»

در مدت کوتاه ریاست جمهوری آیت الله رئیسی، شاهد صحنه هایی بودیم که حداقل در دهه گذشته نادر بود. حضور در مناطقی که به عنوان مناطق کم برخوردار در فضای عمومی جامعه محسوب می شود از جمله مواردی است که رئیس جمهور شهید شخصا به مشکلات آنها رسیدگی می فرمودند. حضور در میان سربازان در شب یلدا و یا حضور در جمع روستائیان از جمله آن روستایی که یک نفر از آنها اظهار داشت که تا کنون هیچ رئیس جمهوری به اینجا نیامده است؛ همه موید ارتباط مستقیم و چهره به چهره با اقشار مختلف مردمی است که خود حاکی از عمل نمودن به این فرمایش مولی الموحدین امام علی علیه السلام است.

۳-۳ مشی مردم داری

نکته قابل توجه اینکه، سخن از «مشی مردم داری» است، یعنی آنکه طریقت و راه و رسم همیشگی او بر این منوال باشد. لذا مردم داری باید در رفتارهای شخص، در مراتب و مقاطع مختلف دیده شود. شهید آیت الله رئیسی زمانی که دادستان کرج بود، وضعیت اسکان جنگ زده ها را دید، آنقدر پیگیری کرد تا برایشان خانه فراهم کرد. لذا جنگ زده های آن روز خاطرات خوشی از این طلبه جوان داشتند. زمانی که ایشان ریاست سازمان بازرسی کل کشور را برعهده داشت، هر هفته «سه شنبه ها» ملاقات مردمی داشت، هر هفته حدود یکصد و پنجاه نفر از مردم مشکلاتشان را می گفتند و او تا جایی که می توانست به آنها رسیدگی می کرد. در ایام ریاست جمهوری نیز سفرهای استانی و ارتباط گیری او با مردم قابل ملاحظه بود تا جایی که رهبر انقلاب در این باره فرمودند «یک توفیق دیگری که شما پیدا کردید، این سفرهای استانی است؛ این خیلی حادثه درخشانی است، حادثه مهمی است. اینکه ۳۱ سفر در ۱۱ ماه انجام بگیرد به سرتاسر کشور، نقاط محروم، دورافتاده، صحنه های کم نظیری اتفاق بیفتد و دیده بشود از همدلی صادقانه با مردم و

نظارت میدانی به مسائل گوناگون مردم، خیلی چیز مهمی است.» (بیانات در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت،

۱۴۰۱/۰۶/۰۸)

۳-۴ ماحصل مردم داری

خروجی این ارتباط گسترده با مردم، شناخت دقیق مشکلات مردمی است. لذا در سال اول دولت سیزدهم، در حالی که در نقاط مختلف شاهد تجمعات کارگران، معلمان و برخی اقشار دیگر بودیم، تلاش دولت معطوف به مشکلاتی می شود که به حد بحران رسیده و مردم با آن مواجه اند. تولید و واردات واکسن و سامان دادن به بحران کرونایی کشور، حل مشکلات کارخانجات و معادن از قبیل هپکو و هفت تپه، پرداخت معوقات پرستاران، حل مشکل آبی همدان و شهرکرد، تقویت نیروگاه ها و تامین برق کشور، اجرای طرح رتبه بندی معلمان و... نمونه ای از این بحران ها بود که توسط دولت سیزدهم در اولویت قرار گرفت و حل شد. مسئولی که با مردم ارتباط مداوم دارد، درد مردم، درد او می شود از این رو آیت الله ریسی حاضر نبود اختلاف نظرها، در فضای جامعه منعکس شود و امنیت روانی مردم را به هم بزند. لذا طعنه ها را پاسخ نمیداد و مشکلات نهادها را با گفتگو، تعامل و بررسی راهکارها حل می کرد تا آرامش ذهنی مردم حفظ شود. این ویژگی تنها از کسی بروز می کند که آشنا با دغدغه های مردم باشد و با آنها زندگی کند. نهایت آنکه تشییع باشکوه مردمی از شهدای خدمت، خود، گواه واضحی بر ارتباط همدلانه و صمیمی مردم و رئیس جمهور شهید است.

۴. سرعت عمل

زمانی که کشور دچار مشکلی می شود و یا بحرانی همچون بلایای طبیعی رخ می دهد آنچه که هم به حل بحران کمک می کند و امنیت روانی جامعه را تضمین می کند رسیدگی سریع و به هنگام است. یکی از ویژگی های ممتاز آیت الله ریسی و همکارانش رسیدگی سریع به مشکلات پیش آمده بود.

۴-۱ مصادیق سرعت عمل دولت خدمتگزار

۴-۱-۱ حمله سایبری به سامانه سوخت

بنزین یکی از مسائل مهم برای جامعه امروزی است لذا اختلال در مسئله سوخت، جامعه را دچار التهاب می کند. در ۴ آبان ۱۴۰۰ ساعت ۱۱ ظهر طی یک حمله سایبری توسط دشمن، سامانه سوخت پمپ بنزین ها دچار اختلال شد و بدین صورت سوخت رسانی به خودروها در سراسر کشور برای ساعاتی متوقف شد. در همین زمان اندک فوراً رئیس جمهور و وزیر نفت بین مردم آمدند و همین امر یک آرامش عمومی ایجاد کرد. سپس با اقدام سریع و هوشمندانه وزارت نفت در کمتر از نیم روز و تا پایان روز سه شنبه ۵۰ درصد جایگاه ها در سراسر کشور به صورت آفلاین وارد مدار شدند تا حداقل امکان عرضه بنزین به خودروها وجود داشته باشد. پس از آن تا ظهر روز چهارشنبه ۵ آبان ماه در کمتر از ۲۴ ساعت از وقوع حادثه، بیش از ۸۰ درصد جایگاه های سوخت وارد مدار عرضه بنزین آزاد شدند و فرآیند اتصال جایگاه ها به سامانه هوشمند سوخت نیز به طور موازی پیگیری شد. در نهایت نیز وزیر نفت از مردم عذر خواهی نمود. همین عملکرد و نیز حسن رفتار دولت باعث شد تا در آن مقطع کاربران فضای مجازی مقایسه ای بین این اتفاق با ماجرای آبان ماه ۹۸ انجام دهند.

۴-۱-۲ حادثه متروپل

نمونه دیگر نوع مواجهه دولت با حادثه متروپل بود که وزیر کشور و معاون اقتصادی فوراً در آبادان حاضر شدند و دستورات لازم را جهت پیگیری مسئله و تسریع در آوار برداری صادر نمودند. یک هیات ۳ نفره نیز به دستور رئیس جمهور و معاون اول رئیس جمهور در محل حاضر شدند تا بررسی های لازم جهت برخورد با مقصرین انجام شود. رئیس جمهور خود نیز ۴ فرمان صادر کرد تا هم موضوع متروپل بررسی شود و نیز ساختمان های دیگر که در وضعیت متروپل قرار دارند شناسایی و از رخداد حوادث اینچنینی جلوگیری شود. به دنبال حوادث طبیعی که کشور به آن مبتلا می شود صندوق بیمه حوادث طبیعی ساختمان توسط دولت سیزدهم راه اندازی شد که تا کنون ۳۲۱۳۴۰۰۰ ساختمان را تحت پوشش قرار داده است.

۴-۲ سرعت عمل دولت سیزدهم در کلام رهبر انقلاب

مقام معظم رهبری اقدامات و پیگیری های دولت در این زمینه را یکی از توفیقات دولت عنوان می کنند و می فرمایند: «در قبال حوادث پیش بینی نشده مثل سیل، مثل حوادثی که اتفاق می افتد، این سرعت عمل خیلی چیز مهمی است. اینکه یک جایی زلزله بشود، سیل بیاید، بلافاصله مسئولان خودشان را برسانند آنجا و بالای سر کار بایستند و کار را سامان بدهند، این خیلی چیز باارزشی است. رئیس جمهور محترم از سفر خارجی برگشتند، بلافاصله رفتند کرمان سراغ سیل زده ها؛ یا وزیر محترم چند روز می رود بالای سر یک کاری می ایستد؛ اینها مهم است. این یکی از توفیقات شما است که نشان دهنده همدرد بودن دولت با مردم و در میدان بودن دولت است؛ این هم یک توفیق است.» (بیانات در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت با رهبر معظم انقلاب، ۱۴۰۱/۰۶/۰۸)

۵. زدودن رقابت های منفی از روابط بین قوا

۵-۱ حافظه تاریخی

اولین قربانی اختلاف و روابط اختلاف آمیز میان قوا، مردم هستند. تا مادامی که مسئولین قوا همدل و همصدا، به دور از حواشی به حل مشکلات مردم مشغول شوند و اگر اختلاف نظری پیش می آید با همان همدلی و تعامل آن را رفع کنند، مردم از این رابطه متعالی بهره مند خواهند شد و قطعاً کشور نیز به سمت تعالی پیش خواهد رفت. حافظه تاریخی ملت، هنوز از وقایع یکشنبه سیاه و اختلافاتی که بین دولت دهم و مجلس نهم وجود داشت رنجور است. هرچند اختلاف نظر در میان بخش های مختلف، امری ناگزیر است اما این اختلافات نباید بالا بگیرد و به میان مردم برسد. این همان مشی آیت الله رئیسی بود. او بنا نداشت که اختلافات را به میان مردم بکشانند بلکه معتقد بود اگر اختلاف نظری هم وجود دارد باید با گفتگو و تعامل حل شود و نباید امنیت روانی مردم درگیر این مسائل شود.

۵-۲ آثار روابط هم افزا میان قوا

به حکم «واعتصموا بحبل الله و لا تفرقوا» نظام ولایی بر این اصل استوار است که هم آحاد جامعه، بین خود اتحاد و همبستگی را حفظ کنند و هم در مدل حکمرانی آن، اتحاد و همدلی احساس شود. در واقع آنچه مانع پیشرفت کشور است روابط منفی میان قواست. فوکویاما در کتاب نظم و زوال سیاسی خود می گوید که آمریکا نسبت به انگلیس در رسیدن به دولت مدرن دچار عقب ماندگی شد. او علت را عدم هماهنگی و همصدایی قوا می داند.

۵-۲-۱ رابطه هم افزا میان دولت و مجلس

در دولت سیزدهم سید ابراهیم رئیسی در سال اول مسئولیت خود تحت عنوان رئیس جمهور طی ۱۴ جلسه با مجمع نمایندگان هر استان به طور جداگانه دیدار داشت و به شنیدن و رسیدگی به نقطه نظرات هر کدام پرداخت و به این صورت از زبان نمایندگان نامردمدر جریان مشکلات تهران استقرار گرفت. ایشان ۹ بار در جلسات علنی مجلس برای موضوعات مختلفی اعم از تحلیف، دفاع از وزیر پیشنهادی، تقدیم لوایح بودجه و برنامه هفتم توسعه حضور داشته و مخبر معاون اول نیز در ۱۲ جلسه علنی و غیرعلنی مجلس شرکت کرده است. نتیجه این هم افزایی ها این بود که تا هر یور سال گذشته بیش از ۸۰ لایحه تقدیم مجلس شد که این لوایح نیز در صحن علنی پس از بررسی در کمیسیون های تخصصی با رای حداکثری نمایندگان اعلام وصول شد. از جمله لوایح و مصوباتی که در دولت در نتیجه این هم افزایی، می توان اشاره کرد:

- لایحه الحاق موادی به قانون ساماندهی صنعت خودرو که مربوط به واردات خودروهای یکار کرده است؛

- لایحه ساماندهی و نظارت بر تجارت مرزی و کوله بری و ایجاد اشتغال پایدار برای مرزنیسان؛

لایحه الحاق دولت به سازمان همکاری شانگهای؛

- لایحه اصلاح قانون حمایت از هنرمندان، استادکاران و فعالان صنایع دستی؛

- مصوبه مربوط به نحوه صدور مجوز انواع کسب و کارها در درگاه ملی صدور مجوزها و...

۵-۲-۲ رابطه هم افزا میان دولت و قوه قضائیه

این تعامل و هم افزایی بین دولت و قوه قضائیه نیز برکات موثری داشت. یکی از دستاوردها و ویژگی های دولت سیزدهم سفرهای استانی و مواجهه مستقیم با مردم بود که طی این سفرها پروژه و طرح های عظیمی کلید و برخی از آنها که نیمه کاره بودند با جدیت پیگیری شد، برخی از این طرح ها مانند احیای تولیدی و کارخانه های نیازمند حکم قضایی بود که در اینجا تعامل بیش از پیش دولت و قوه قضائیه راهگشا بود. به عنوان نمونه آزادسازی نوار ساحلی دریا همواره از دغدغه های جدی ساکنان این نواحی بوده که با همکاری دستگاه قضا و دولت سیزدهم به نتیجه رسید؛ رئیس دستگاه قضا ۲۷ دی ماه موضوع آزادسازی سواحل را ابلاغ کرد و پس از آن در بهمن ماه همان سال با سفر رئیس جمهور و اعضای هیات دولت این مسئله با جدیت پیگیری و در دستور کار قرار گرفت و دستگاه های اجرایی با سرعت آزادسازی را آغاز کردند.

۵-۳ لزوم مراقبت و حفظ این دستاورد

نمونه تعامل قوا و پرهیز از رقابت های منفی می تواند یک الگوی عملی در تعریف مکتب رییس جمهور طراز باشد. رهبر معظم انقلاب در بیاناتی خطاب به دولت سیزدهم به این مهم اشاره کردند و فرمودند: «توفیق دیگر، زدودن رقابت های منفی از روابط بین قوا است؛ به نظر من این یکی از مسائل مهم است. اینکه دولت، مجلس و قوه قضائیه دائما با هم مناقشه داشته باشند و حرف و گفت و گله و شکایت داشته باشند، چیز بدی است، ذهن مردم را آشفته می کند. امروز احساس می شود که یک توافقی، یک همدلی ای وجود دارد. البته این بخش، این کار، از جمله چیزهایی است که هم دولت، هم مجلس، باید مراقبش باشند، باید حفظش کنند؛ این شکننده است. این از جمله چیزهایی است که خیلی در اختیار شما نیست، به تنهایی در اختیار شما یا مجلس نیست؛ افراد می آیند وسط و غوغاسازی و فتنه سازی می کنند. باید سعی کنید این همدلی را، همفکری را حفظ کنید؛ هم دولت مواظب باشد، هم مجلس مواظب باشد، هم قوه قضائیه مواظب باشد؛ باید مراقبت کنید.» (همان)

۶. معطل نگذاشتن جامعه

نمی توان مدل حکمرانی را ارائه کرد که در آن به ارتباط با کشور ها و دولت ها توجه نشود. لذا ارتباط با جامعه بین الملل یکی از مولفه های اصلی در نظام ولایی است. اما آنچه که مهم است، این است که دولت، مردم را چشم انتظار لطف دیگران نگذارد. با اتکا به ظرفیت های درون جامعه و نیز روابط حسنه با سایر کشور ها، به دنبال حل مسائل کشور باشد. در دولت سیزدهم اقدامات مهم و گاهایی نظیری در عرصه روابط بین الملل و سیاست خارجه از قبیل عضویت ایران در شانگهای و بریکس انجام شد. علاوه بر آن روابط کشور با همسایگان بهبود یافت. روابط دیپلماتیک با تعدادی از همسایگان عرب و آفریقایی از سر گرفته شد. همچنین بهبود روابط با عربستان سعودی یکی از دستاوردهای دولت در این زمینه بود که در حقیقت دیدار حسین امیرعبداللہیان، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران با محمد بن سلمان ولیعهد و نخست وزیر عربستان بالاترین درجه از ارتقای روابط بعد از هفت سال قطع رابطه دو کشور بود. از طرفی دیگر بهبود روابط با کشور هایی همچون چین و روسیه دستاوردهای مختلفی را برای ما به ارمغان آورد از جمله آنکه مبادلات تجاری بین مسکو و پکن با تهران به بالاترین سطح خود رسید. اکنون با این ملاحظات، وقتی به رویکرد حکمرانی دولت سیزدهم می نگریم علاوه بر اینکه تلاش نمود تا فضای اقتصادی شرطی نشده و به محیط بین الملل و موضوعات سیاست خارجی گره نخورد؛ در عین حال مسائل داخلی کشور را به موازات ارتباطات خارجی پیگیری می کند. اساسا آن ملاکی که برای رئیس جمهور طراز مد نظر است آن است که ارزشهای کشور و توجه به توان داخلی را فدای ارتباطات خارجی با چند کشور خاص نکند.

رهبر حکیم انقلاب در خصوص این مولفه در دولت آیت الله شهید رئیسی می فرماید: «این دولت (جامعه را از حالت چشم‌انتظاری و نگاه به بیرون خارج کرد. از این حالت که همیشه منتظر باشیم ببینیم دیگران درباره ما چه می گویند، چه تصمیم می گیرند، چه کار می خواهند بکنند خارج شده؛ به ظرفیت های داخل کشور اهمیت داده شده، روی آنها تکیه شده، کار دارد می شود. اینکه حالا باید حتما با فلان کشور ارتباط برقرار کنیم تا مشکلاتمان حل بشود یا فلان گره باید از فلان جا باز بشود تا مشکلات ما حل بشود، این خیلی برای کشور مضر است؛ این شرطی کردن حوادث کشور و در انتظار دیگران نگه داشتن، چیز بدی است که این الحمدلله در دولت شما به میزان زیادی کاسته شده.» (بیانات در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت با رهبر معظم انقلاب، ۱۴۰۱/۰۶/۰۸)

۷. مسئولیت پذیری

مکتب رئیس جمهور طراز انقلاب ایجاب می کند شعار ها، وعده ها و اعمال او بر اساس واقعیات و به دور از فرافکنی باشد. بر اساس منویات رهبر فرزانه انقلاب، حتی آنجا که دولت ببیند که نمی تواند شعار خود را عملیاتی کند باید مسئولیت پذیر باشد و خطای خود را بپذیرد و از مردم عذر خواهی کند؛ تا آنجایی که می تواند نیز باید تلاش کند و به مردم خدمت کند و فرافکنی نکند. معظم له در این خصوص می فرماید: «این دولت از فرافکنی و بهانه تراشی احتراز کرده و مسئولیت پذیر بوده. ما در این مدت از مسئولان محترم دولتی نشنفتیم که بگویند: «نمی گذارند کار کنیم، اختیار نداریم، اختیارات دست ما نیست»؛ از این حرف ها نشنفتیم از شما. مسئولیت پذیری خیلی چیز خوبی است؛ می گوید «ما

هستیم، باید کار کنیم و کار هم می‌کنیم؛ این نقطه مثبت بسیار مهمی است.» (بیانات در دیدار رئیس‌جمهور و اعضای هیئت دولت، ۱۴۰۱/۰۶/۰۸)

۸. رچمدار شعارهای انقلابی

شعارها، صرفاً یک سری کلمات برای ایجاد هیجانانگیز در جوامع نیستند؛ بلکه شعار، خط مشی یک جریان را معرفی می‌کند. زنده ماندن شعارهای یک ملت، به حیات آن ملت کمک می‌کند. در حقیقت در جهان انقلاب‌های مختلفی رخ داده است اما کدام انقلاب‌ها توانسته‌اند همان شعارهای اولیه خود را حفظ کنند؟ انقلاب اسلامی به رهبری امام خمینی در حالی به وقوع پیوست که اکنون همان شعارها و ارزش‌ها توسط جانشین بر حق ایشان امام خامنه‌ای با قوت پیگیری می‌شود. در واقع حرکت بر مدار شعارهای انقلاب که برگرفته از ارزشهای اسلام است، باعث بالندگی، رشد و حرکت کشور می‌شود. در واقع هرگاه مسئولین کشور راه استقلال، توجه به نیازمندان، ساده زیستی و... را در پیش گرفتند، موفقیت‌هایی را نیز رقم زدند اما آنجا که شعارهای انقلاب را کنار گذاشتند دچار انحراف شدند. رهبر حکیم انقلاب اسلامی خطاب به دولت سیزدهم می‌فرماید: «برجسته شدن شعارهای انقلاب، شعارهای اسلام، مثل عدالت‌طلبی، مثل پرهیز از اشرافی‌گری، حمایت از مستضعفان، استکبارستیزی که اینها شعارهای اصلی انقلاب است؛ اینها در زبانها برجسته‌تر شده، واضح‌تر شده، و این خیلی چیز خوبی است؛ اینها را ادامه بدهید. این توفیقات را سعی کنید ادامه بدهید.» (همان) معظم له در بیاناتی دیگر فرمودند: «آقای رئیسی از همان ابتدا که وارد تبلیغات انتخابات شد، بر روی شعارهای انقلاب و سخنان امام تکیه کرد و همه دنیا ایشان را به عنوان رئیس‌جمهور انقلاب می‌شناختند.» (گزیده‌ای از بیانات در منزل رئیس‌جمهور شهید آیت‌الله رئیسی، ۱۴۰۳/۰۳/۰۲) لذا همین امر یک شاخص مهم برای ارزیابی رئیس‌جمهور طراز است.

سخن پایانی

یقین آنکه ملت ایران، به دنبال تشکیل دولت قوی و خدمتگزار است. دولت قدرتمندی که بتواند مشکلات مردم را حل کند. در مقابل پوشیده نیست که دستهایی در کار است که اولاً مردم در انتخابات شرکت نکنند اما اگر شرکت کردند لااقل انتخاب درستی نداشته باشند. از این رو این مسئله اهمیت دارد که چگونه فردی اصلح را برگزینیم که بتواند یک دولت قوی را تشکیل دهد و کشور را به سمت نقطه تعالی حرکت دهد؟ پاسخ آنکه انقلاب اسلامی که برآمده از آموزه‌های اسلام ناب است، مکتب حکمرانی ولایی را با ذکر مختصات آن در مقابل امت اسلامی قرار داده است. تاریخ در برهه‌های مختلف برگ زرینی از خود را به نمایش می‌گذارد و یکی از نیکان روزگار در زیر آسمان آبی تبدیل به مصداق عملی مکتب حکمرانی ولایی می‌شود. آنچه دیگران در مقام نظر و اندیشه شنیده‌اند توسط همین بندگان نیک خداوند در مقام عمل در مقابل دیده‌همگان قرار می‌گیرد. در دوران نظام شاهنشاهی چه کسی تصور می‌کرد که نظامی اسلامی شکل بگیرد و قدرت‌های دنیا در مقابلش کرنش کنند؟ اما این واقعیت که در حقیقت استمرار حرکت انبیاست توسط عبد صالح خدا امام خمینی به جهانیان نشان داده می‌شود. بعد از دفاع مقدس چه کسی فکر می‌کرد که یک سردار بتواند تا آن حد آمریکا را به ستوه در آورد که شخص رئیس‌جمهور آمریکا برای شهادتش دست به جنایت بزند؟ اما مکتبی از مکاتب الهی توسط سردار سلیمانی جلوه‌گر می‌شود. اکنون در این برهه نیز ما شاهد برگ زرینی دیگر بودیم که معیار و شاخص

یک رییس جمهور طراز، در مکتب نظام حکمرانی ولایی را در مقام عمل به تصویر کشید. در واقع توفیقات رییس جمهور شهید، آیت الله ریسی برای ملت ایران تبدیل به یک شاخص عینی شد. ملت ایران به چشم خود دید که خدمتگزار شایسته به دنبال رقابت های منفی با سایر قوا نیست؛ به دنبال حاشیه پردازی و فرافکنی نیست؛ دغدغه اش احیای امید در جامعه است. بنابراین در این نگاره سعی شد گزیده ای از توفیقات دولت سیزدهم عنوان گردد تا به عنوان شاخص پیش رو، ملاک ارزیابی برای نامزدهای دولت چهاردهم گردد. امید آنکه افرادی در منصب ریاست جمهوری قرار بگیرند که احیاگر راه شهیدان جمهور رجایی و ریسی شوند.